

Tiltaksstrategi for tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket og tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket 2009-2013

Strategier og planer gjelder for bruk av midler knyttet til

- *Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket*
- *Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket*
- *Forskrift om tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer*

1. Hovedutfordringer i landbruket i Follo

Her lister vi utfordringer som er relevante for disse miljøtilskuddene:

Arealavrenning fra jordbruksarealer

Fører til eutrofiering og dårlig vannkvalitet i vann og vassdrag.

Kulturlandskap og kulturminner

Det finnes svært mange kulturminner i landbruksområdene. Landskapet er i stor grad preget av landbruksdrifta.

Biologisk mangfold

Det finnes områder med rikt biologisk mangfold i skogområdene og i jordbrukslandskapet.

Friluftsliv

Skogområdene, kystområdene og til dels jordbruksområdene er viktige for friluftsliv.

Punktkilder

Deponier, lekkasjer, avfall.

Skogkulturtiltak

Skogkulturtiltak øker verdien av skogen i framtiden, både økonomisk og miljømessig.

Arealavrenning

Avrenning av partikler og plantenæringsstoffer fra jordbruksarealene utgjør et betydelig bidrag til den samlede forurensingsbelastningen i vann og vassdrag. Jordpartikler, organiske stoffer, nitrogen, fosfor, rester av plantevernmidler fører til dårlig vannkvalitet og til gjengroing av innsjøer. I områder med en stor andel av åkerarealer vil selvsagt landbruket bety relativt mye i forhold til andre forurensingskilder.

Landbruket er pålagt sterke miljøkrav og gjør også en betydelig innsats for å tilpasse driftsmetoder i miljøvennlig retning og for å gjennomføre tiltak som hindrer eller reduserer forurensingene. Jordarbeidingsmetoder, tidspunkt for jordarbeiding, plantevalg og vekstskifte, gjødsling og kontroll med overflatevann er viktige stikkord.

Follo er et stort og viktig landbruksområde i Akershus. I dette området finner vi også viktige drikkevannskilder som Gjersjøen og for øvrig innsjøer og vassdrag som er viktige for natur, friluftsliv og biologisk mangfold. Årungen, Hølen vassdraget og Kråkstadelva er viktige vassdrag som alle er sterkt belastet med avrenning fra landbruket. Oslofjorden er også belastet med avrenning som lokalt påvirker vannkvaliteten. Kommunene prioriterer vannmiljø høyt, og stiller sterke krav til landbruket om ytterligere reduksjon i arealavrenningen. Vannområdeutvalg for Bunnefjorden, Gjersjøen og Årungen (PURA) er opprettet, og det blir sterkt prioritering av tiltak for å oppnå vannkvalitetsmål i disse vannforekomstene.

Tilskudd gis blant annet til fangdammer, omlegging av arealer til gras og høydyrking, sikring av bekkeløp.

Kulturlandskap og kulturminner

Follo har vært bosatt i mange tusen år. Landbruket har en lang historie i området. Kommunene er preget av jordbrukslandskapet. Det er et stort antall registrerte fornminner og SEFRAK-registrerte bygninger i distriktet. Flere av kommunene har målsettinger om kulturlandskap nedfelt i kommuneplanene. Enkelte områder er av nasjonal betydning.

Antall aktive landbruksforetak reduseres raskt. Denne utviklingen skjer ved at hele eiendommer blir forpaktet, men hovedsakelig ved at jordbruksarealene blir leid bort. Jordbruksarealene opprettholdes i drift, og i liten grad blir de enkelte eiendommer nedlagt eller sammenføyd. Dette betyr indirekte at færre bønder får et langt større areal å skjøtte.

Landbrukseiendommene opprettholdes, selv om det er en viss omregulering til rene boligeiendommer. Det store antall landbrukseiendommer som ikke er i aktiv drift representerer en viktig kulturhistorie, og en viktig del av landskapet.

Kantsoner mellom jordbruksareal og skog og store, frittstående trær er sentrale elementer i Follo jordbrukslandskap. Det satses på tilskudd og økt innsats i skjøtsel av visuelt utsatte trær i landskapet.

Tilskudd gis blant annet til restaurering av gamle bygninger, til skjøtsel av kulturminner som gravhauger, til restaurering av gamle steingjerder m.m. Tilskudd gis også til å rydde og ta i bruk gamle beitemarker.

Biologisk mangfold, naturtyper

Det har vært store endringer i jordbruksdrifta i løpet av de siste 50 år. Arealene brukes nå hovedsakelig til dyrking av korn. Mange vil oppfatte dette som ensidig. Det er derfor viktig å ta vare på rester av annen jordbruksmark, som gamle beiter som ellers vil gro igjen. Det har også aktuelt å gi tilskudd til å vedlikeholde gårdsdammer og til visse tiltak i bekkeløp for å bedre forhold for fisk.

Biologisk mangfold er ellers i stor grad knyttet til skogsområdene og til vann og vassdrag. Miljøregistreringer i skog (MiS) ble 2002-2005 gjennomført for våre seks kommuner, og tilskudd til ”ikkehogst-lokalitetene” ble fortløpende prioritert det/de nærmeste årene etter.

Friluftsliv

Hverdagsfriluftslivet - et viktig element for helse og trivsel - stiller krav til tilrettelegging av bolignære turområder. Mange av tettstedene og boligområdene i vårt område ligger omkranset av jordbruksområder. Dette gjør det spesielt viktig å ta vare på de grønne korridorene (grøntstrukturen) som kan skape forbindelseslinjer mellom bebyggelsen og de større turområdene. En slik grøntstruktur har betydning ikke bare for menneskers ferdsel, men også som spredningskorridorer og tilholdssted for dyre- og planteliv.

Nedbygging av arealer har særlig gått ut over de by- og tettstedsnære grøntområdene og områder i strandsonen. Betydningen av å ta vare på grøntstrukturen i og mellom bebyggelsen har etter hvert fått større oppmerksomhet. Kystsonen langs Oslofjorden er utsatt for press ved utbyggingstiltak og privatisering. Endringer i landbrukets kulturlandskap, der en rekke tidligere ferdselsårer, som bekkedrag, driftsveier og randsoner har forsvunnet, har skapt barrierer mellom boligområder og markaområder. Samtidig medfører en voksende by- og tettstedsbefolkning økt belastning på områdene. De nye urbane turgåerne er ikke alltid innforstått med de retter og plikter som ligger i allemannsretten.

Hestesport og riding er svært utbredt i Follo, og det er økning i antall hester. Hest er viktig som del av ungdomsaktiviteter og friluftsliv, og det er viktig å legge til rette for bruk av hest for å unngå konflikter. Landbrukskontoret ønsker å ta et større ansvar for planlegging av ridestier i utmark i Follo og søker om midler til et planleggingsprosjekt.

Det er ønskelig at skogkulturtiltak øker i omfang. Allmennhetens framkommelighet og estetisk utbytte av skogturer favoriseres av ungskogpleie som vektlegger variasjon. Stelte løvtrebestand vil også bidra til et vakkert skogbilde.

Punktkilder

Det finnes fortsatt en del punktkilder som fører til forurensing. Dette kan være deponier, avfallsfyllinger eller ulike former for konkrete og påviselige lekkasjer fra driftsbygninger eller andre anlegg. Slike kilder til forurensing vurderes først og fremst i forhold til forurensingsloven og plan- bygningsloven.

Utilstrekkelige eller defekte hydrotekniske anlegg i jordbruket representerer en annen type punktkilder. Disse kommer inn under jordbruksforskrifter og kan istandsettes med planleggingsbistand fra Landbrukskontoret og med delfinansiering fra miljøtilskuddene.

Tendens til våtere klima gjør at de hydrotekniske anlegg har behov for mer vedlikehold og oppgradering. Vi ser et klart behov for økt innsats på dette området.

Skogkulturtiltak

Langsiktig tankegang er nødvendig for god utnyttelse av skogressursene. Ungskogpleie er viktig for skogens videre verdiutvikling, også ut fra skogens betydning for befolkningens helse og trivsel.

2. Mål

Viktige miljømål for landbruksforvaltningen i Follo:

- Bedre vannkvalitet i vann og vassdrag.
- Opprettholde et vakkert kulturlandskap og skoglandskap.
- Ta vare på viktige kulturminner.
- Bevare viktige områder for biologisk mangfold.
- Sikre at viktige områder for friluftsliv fortsatt skal være tilgjengelige.

3. Strategier

Målene må først og fremst nås gjennom bruk av kommunale planer og forvaltningen av de aktuelle lover og forskrifter. Miljøtilskudd i landbruket er et lite, men viktig bidrag for å nå målene. I det følgende beskrives strategier for bruken av disse miljøtilskuddene.

Kommunene skal benytte sitt felles landbrukskontor og sine egne miljøvernkonsulenter til å følge opp forvaltningen av disse midlene

Jordloven, skogbruksloven og tilhørende forskrifter er delegert til landbrukssjefen. Det er gjort et arbeid gjennom mange år hvor bruken av disse midlene er innarbeidet og etter hvert godt kjent blant bøndene. Det foreligger flerårige planer som fortsatt trenger finansiering. Når det gjelder utarbeiding av strategier og prioritering av søknader skal Landbrukskontoret samarbeide med de aktuelle miljøansvarlige i hver enkelt kommune, og med representanter for landbruksnæringen. Landbrukskontoret skal være en viktig deltaker i arbeidet med Vannforskriften. Dette gjelder spesielt vannområdene PURA og Morsa.

Kommunen skal samarbeide aktivt med grunneierne for å initiere søknader og tiltak i prioriterte områder.

Kommunene har satt mer eller mindre konkrete mål i kommuneplaner og kommunedelplaner. Landbrukskontoret og den øvrige administrasjonen skal prøve å få fram søknader ved kontakt med grunneierne, samt gjennom informasjon og utarbeiding av planer.

Kommunen skal informere aktivt til alle eiere av landbrukseiendommer, sammenstille miljødata og gjøre dem tilgjengelige for grunneiere, forvaltning og interesseorganisasjoner

Kommunene og landbrukskontoret skal sørge for å ha tilgang på alle viktige miljødata i sitt GIS-verktøy. Internett er en viktig kilde for formidling etter at disse opplysningene har blitt tilgjengelige via for eksempel Follokartportalen.

Landbrukskontoret skal informere aktivt om tilskuddsordningene og være med på planlegging av tiltak.

Kommunene skal samarbeide for å oppnå miljømål av felles interesse.

Dette gjelder særlig i forhold til vassdragene. Midler som er fordelt bør kunne brukes fleksibelt i forhold til kommunegrenser. Dette gjelder for eksempel vassdraget som har nedslagsfelt i flere kommuner. Tilskuddsmidlene skal prioriteres i samsvar med tiltaksplaner for Vannområdet Bunnefjorden, Gjersjøen og Årungen (PURA) og Vannområdeutvalget Morsa. Tilskuddsordninger i Regionalt miljøprogram og SMIL-midler skal vurderes i sammenheng med hverandre for å oppnå best mulig effekt.

4. Tiltak

Grunnlag for prioritering av tiltak ligger allerede i flere vedtatte planer og utredninger.

- Tiltaksanalyser for Vannområdene
- Kommuneplaner med spesielle områder for kulturlandskap
- Landbruksplaner for Vestby, Frogn, Ås og Ski
- Kartlegging av biologisk mangfold, vilt- og miljøregistreringer i skog
- Fisketiltaksplan 2001-2005 Vestby, Ås, Frogn, Nesodden
- Kulturminneplaner

Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter

Det har vært et slikt prosjekt i Nesodden og Frogn i 2006-2007 for å planlegge ridestier. Det er fortsatt behov for å jobbe med dette. Den videre oppfølging er nå overlatt til hesteinteresseforeningene. Det er også aktuelt med et slikt prosjekt i Ski og Ås.

Det er et stort behov for å lage en overordnet vannmiljøplan for Vestby. Denne kommunen faller utenfor de to Vannområdeutvalgene i Follo.

Kulturlandskapstiltak

For Nesodden og Oppegård er dette de viktigste tiltakene. Kommunen har verdifulle områder, men lite landbruksareal. Tildeling som baseres på arealkriterier vil bli lav, og det er derfor viktig å prioritere tiltak i disse kommunene. Det er for eksempel aktuelt å bruke midler til å gjenoppta gamle beiter, da det er mye hestehold i kommunen. Det er dessuten nylig oppstartet melkeproduksjon og sauehold. Kulturminner og tiltak for å fremme ferdsel er også svært aktuelt.

Forurensingstiltak

Tiltak mot arealavrenning fra landbruket har høyest prioritet i Vestby, Ski, Frogn og Ås. Prioriteringen samsvarer med kommunale planer. Fangdammer, buffersoner og hydrotekniske anlegg er de viktigste tiltakene. Her er landbrukskontoret aktiv pådriver for å få gjennomført tiltakene. Det foreligger konkrete planer for mange av tiltakene. Dette arbeidet vil ses i sammenheng med Vannområdenes tiltaksplaner og med RMP.

Skog

Skogbruk er en langsiktig næring. Ungskogspoleie er tiltak tidlig i omløpet som ofte har stor betydning for skogens videre utvikling verdi- og utseendemessig.

Skogbruksplanlegging i våre kommuner er godt i gang, og tilskudd antas tildelt vesentlig i 2009. Ut fra foreløpige signaler fra sentralt hold settes kr.1.500.000,- som behov for tilskudd. Denne type tilskudd bør ha høyeste prioritet i 2009.

Vi ønsker å gi tilskudd til ungskogspåpleie, og at fortsatt satsing på produksjon av kvalitetstømmer av løvtrær gjenspeiles i tilskuddssatsene. Innmeldt behov er beregnet på bakgrunn av seinere års skogkulturaktivitet (objektivt/ønsket skogkulturaktivitet er vesentlig større). Et totalt tiltaksareal på 1800 daa med gjennomsnitt tilskudd på 188 kr/daa gir et behov for kr. 339.000,-. Foruten tilskudd til skogbruksplanlegging i 2009 bør tilskudd til ungskogpleie ha høyeste prioritet i perioden. Det forutsetter tildeling av pott tilnærmet skissert behov.

MiS-registreringer er gjennomført 2002-2005 og hoveddelen av tilskuddsbehovet er dekket fortløpende. I noen grad vil det fortsatt være aktuelt med tilskudd til ikkehogst-avtaler, særlig på eiendommer med generasjonsskifte. Det ønskes også å kunne gi tilskudd til skjøtselstiltak i MiS-lokaliteter av hagemark- og edelløvsog, og i kantsoner mellom skog og dyrket jord, vann, vannveier, myr med mer. Behov for tilskuddsmidler til disse formålene er beregnet med 10 % av behov for midler til ordinær skogkulturtilskudd. Det foreslås at tilskudd til skjøtsel i MiS-lokaliteter gis neste prioritet, og deretter tilskudd til ikkehogst-avtaler i MiS-lokaliteter og kantsoneskjøtsel.

Det er igjen gitt anledning til å gi tilskudd til planting. Bevisste foryngelsestiltak anses som en svært viktig del av ønsket skogbruk. Tilskudd til planting vil imidlertid medføre behov for tildeling av en meget stor pott, og anses som urealistisk. Enkelte steder vil nybygging og ombygging av skogsveier være ønskelig. På samme måte som for planting vil prioritering av slike tilskudd være urealistisk.

Prioritering av skogtiltak (unntatt skogbruksplanlegging) for hele perioden:

1. Skogkultur (ungskogpleie)
2. Skjøtsel av MiS-lokaliteter
3. Andre miljøtilskudd (bl.a. ikkehogst-avtaler for MiS-lokaliteter og rovfugllokaliteter)
4. Kantsoneskjøtsel

5. Behov for midler

Det er gjort et anslag for hva det er behov for av midler. Dette er basert på erfaringer fra tidligere år, ambisjoner og på bakgrunn av foreløpige planer. For PURA er det spesifisert summer til hydrotekniske anlegg og fangdammer. For øvrig har vi ført opp samlesummer for både forurensingstiltak og kulturlandskapstiltak.

FOLLO (Sum Vestby, Ski, Ås, Frogn, Nesodden og Oppegård)

SMIL	2009	2010	2011	2012	2013
Hydroteknikk	-	-	-	-	-
Fangdammer	-	-	-	-	-
Kulturlandskap, -minner og biomangfold	-	-	-	-	-
Planlegging og tilrettelegging	-	-	-	-	-
Sum SMIL	4 025 000	3 825 000	2 595 000	2 250 000	1 900 000

NMSK (skog)

Skogkultur	340 000	340 000	340 000	340 000	340 000
Miljøtiltak	34 000	34 000	34 000	34 000	34 000
Prosjekt skogkultur	-	200 000	-	-	-
Sum NMSK	374 000	574 000	374 000	374 000	374 000

Skogbruksplanlegging

Tilskudd skogbruksplanl.	1 500 000	-	-	-	-
--------------------------	-----------	---	---	---	---

VESTBY

SMIL	2009	2010	2011	2012	2013
Hydroteknikk					
Fangdammer					
Kulturlandskap, -minner og biomangfold					
Planlegging og tilrettelegging					
Sum SMIL	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000

NMSK (skog)

Skogkultur	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000
Miljøtiltak	8 500	8 500	8 500	8 500	8 500
Prosjekt skogkultur	-	50 000	-	-	-
Sum NMSK	93 500	143 500	93 500	93 500	93 500

Skogbruksplanlegging

Tilskudd skogbruksplanl.	350 000	-	-	-	-
--------------------------	---------	---	---	---	---

TILTAKSSTRATEGI FOR SMIL OG NMSK I FOLLO 2009-2013

SKI					
SMIL	2009	2010	2011	2012	2013
Hydroteknikk	800 000	800 000	250 000		
Fangdammer				350 000	
Kulturlandskap, -minner og biomangfold, forurensing	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Planlegging og tilrettelegging					
Sum SMIL	1 300 000	1 300 000	750 000	850 000	500 000

NMSK (skog)					
Skogkultur	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000
Miljøtiltak	8 500	8 500	8 500	8 500	8 500
Prosjekt skogkultur	-	50 000	-	-	-
Sum NMSK	93 500	143 500	93 500	93 500	93 500

Skogbruksplanlegging					
Tilskudd skogbruksplanl.	400 000	-	-	-	-

ÅS					
SMIL	2009	2010	2011	2012	2013
Hydroteknikk	300 000	200 000	40 000		
Fangdammer			175 000		
Kulturlandskap, -minner og biomangfold, forurensing	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000
Planlegging og tilrettelegging					
Sum SMIL	700 000	600 000	615 000	400 000	400 000

NMSK (skog)					
Skogkultur	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000
Miljøtiltak	8 500	8 500	8 500	8 500	8 500
Prosjekt skogkultur	-	50 000	-	-	-
Sum NMSK	93 500	143 500	93 500	93 500	93 500

Skogbruksplanlegging					
Tilskudd skogbruksplanl.	275 000	-	-	-	-

FROGN					
SMIL	2009	2010	2011	2012	2013
Hydroteknikk	300 000	300 000	100 000		
Fangdammer	175 000				
Kulturlandskap, -minner og biomangfold	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Planlegging og tilrettelegging					
Sum SMIL	775 000	600 000	400 000	300 000	300 000

NMSK (skog)					
Skogkultur	34 000	34 000	34 000	34 000	34 000
Miljøtiltak	3 400	3 400	3 400	3 400	3 400

TILTAKSSTRATEGI FOR SMIL OG NMSK I FOLLO 2009-2013

Prosjekt skogkultur	-	20 000	-	-	-
Sum NMSK	37 400	57 400	37 400	37 400	37 400

Skogbruksplanlegging

Tilskudd skogbruksplanl.	200 000	-	-	-	-
--------------------------	---------	---	---	---	---

NESODDEN

SMIL	2009	2010	2011	2012	2013
Hydroteknikk	400 000	300 000	130 000		
Fangdammer		175 000			
Kulturlandskap, -minner og biomangfold, forurensing	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Planlegging og tilrettelegging					
Sum SMIL	550 000	625 000	280 000	150 000	150 000

NMSK (skog)

Skogkultur	34 000	34 000	34 000	34 000	34 000
Miljøtiltak	3 400	3 400	3 400	3 400	3 400
Prosjekt skogkultur	-	20 000	-	-	-
Sum NMSK	37 400	57 400	37 400	37 400	37 400

Skogbruksplanlegging

Tilskudd skogbruksplanl.	175 000	-	-	-	-
--------------------------	---------	---	---	---	---

OPPEGÅRD

SMIL	2009	2010	2011	2012	2013
Hydroteknikk	150 000	150 000			
Fangdammer					
Kulturlandskap, -minner og biomangfold, forurensing	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Planlegging og tilrettelegging					
Sum SMIL	200 000	200 000	50 000	50 000	50 000

NMSK (skog)

Skogkultur	17 000	17 000	17 000	17 000	17 000
Miljøtiltak	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700
Prosjekt skogkultur	-	10 000	-	-	-
Sum NMSK	18 700	28 700	18 700	18 700	18 700

Skogbruksplanlegging

Tilskudd skogbruksplanl.	100 000	-	-	-	-
--------------------------	---------	---	---	---	---

Beregnet ekstra hydroteknisk tilskudd (SMIL) i perioden i forbindelse med PURA.

Forutsetninger:

1. Kostnadsoverslag på kr. 70.000,- /bruk med 70 % tilskudd (Snitt planer laget siste år)
2. Alle eiendommer i Årungens nedslagsfelt er ferdige m/miljøplan (holdt utenom)
3. Kun eiendommer > 30 daa er tatt med i resten av PURA-området.

Behov for tilskuddsmidler i PURA sine 5 kommuner for perioden blir derved følgende:

Ås	Ski	Frogn	Nesodden	Oppegård
Kr. 540.000,-	1.850.000,-	700.000,-	830.000,-	300.000,-
Fangdam				
175.000,- (2011)	350.000,- (2012)	175.000,- (2009)	175.000 (2010)	0

I tillegg anbefales lagt inn min. 1 stk. fangdam i PURA sitt område årlig i perioden 2009-2013. Her settes en kostnad på kr. 250.000,-/dam tilsv. 70 % tilskudd = kr. 175.000,-.

Vedlegg 1

Bakgrunn

I følge St.meld. nr. 19 (2001-02) *Nye oppgaver for lokaldemokratiet – regionalt og lokalt nivå*, ble en rekke oppgaver innen landbruksforvaltningen overført til kommunene. Endringene betød blant annet at tilskuddsmidler til miljøtiltak og det meste av skogmidlene under Landbrukets utviklingsfond (LUF) skulle disponeres av kommunene. Hovedmålet med overføring av vedtaksmyndighet var å styrke det lokale selvstyret, vitalisere lokaldemokratiet, gi kommunene bedre anledning til å se landbrukspolitikken i sammenheng med andre samfunnsoppgaver og samtidig bidra til bedre målretting og effektivisering av statlig virkemiddelbruk. Den nye forvaltningsordningen trådte i kraft 1.1.2004.

Fylkesmannen fordeler midlene videre i en samlet ramme til kommunene. Kommunene er ut fra lokale prioriteringer og tilpasninger ansvarlig for innvilgingen til ulike formål innenfor rammene av følgende tre forskrifter:

- *Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket*
- *Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket*
- *Forskrift om tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer*

Hovedregelen er at det er bønder og eiere av landbrukseiendommer som er berettiget til tilskudd, og at tilskudd kan innvilges etter søknad. For planleggings- og tilretteleggingsprosjekter er det anledning for andre organisasjoner å søke om midler. Tildeling av midler til skogbruksplanlegging og miljøregistreringer skjer i form av større felles prosjekter som gjelder hele kommunen.

Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket omfatter flere ulike grupper av tiltak:

Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter

For å få til en mer helhetlig og samordnet innsats og for å bidra til prosesser som sikrer bredest mulig involvering og forankring i miljøarbeidet, kan det gis tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter.

Formålet med slike prosjekter er å legge forholdene til rette for større helhetlige prosjekter over større områder, for eksempel knyttet til et vassdrag eller ei grend. I Follo har vi finansiert et Årungenprosjekt med denne typen midler. Et annet eksempel er prosjekt for planlegging av sammenhengende ridestier i Frogn og Nesodden.

Grunneiere, lag og foreninger, kommuner og eventuelt andre berørte parter kan delta i nevnte prosjekter. Lag eller organisasjoner som ikke innbefatter alle grunneierne et prosjekt/tiltak berører, må sørge for skriftlig godkjenning fra de aktuelle grunneierne før søknaden godkjennes. Dette er viktig for å sikre at de tiltakene som kommer fram i planleggingsprosjektet, faktisk kan gjennomføres.

Tilskudd

Det kan innvilges engangstilskudd med inntil 100 % av godkjent kostnadsoverslag. Normalt bør det imidlertid også i slike prosjekter forutsettes medvirkning fra andre kilder, for eksempel i form av egeninnsats eller delfinansiering fra andre interessenter eller samarbeidsparter.

Kostnader med planlegging, organisering og prosjektgjennomføring kan inngå i tilskuddsgrunnlaget. Prosjektet skal resultere i en plan for gjennomføring av konkrete tiltak i det aktuelle området. Prosjektet kan gå parallelt med søknad og gjennomføring av tiltak etter § 5. Da vil planleggingsprosjektet kunne være med å finansiere den administrative delen ved gjennomføringen av tiltakene etter § 5.

Tilskudd til kulturlandskapstiltak og forurensningstiltak

Det kan gis tilskudd til gjennomføring av tiltak som ivaretar natur- og kulturminneverdier i kulturlandskapet (kulturlandskapstiltak) og tiltak som bidrar til å redusere forurensing eller risiko for forurensing fra jordbruket (forurensningstiltak).

Det kan gis tilskudd til kulturlandskapstiltak som gjennom skjøtsel, vedlikehold og istandsetting ivaretar natur- og kulturminneverdier i jordbrukets kulturlandskap.

Forskriften omfatter bl.a. tiltak som:

- ❑ ivaretar biologisk mangfold og gammel kulturmark, og som tilrettelegger for økt biologisk mangfold
- ❑ ivaretar kulturminner og kulturmiljøer, inkludert freda og verneverdige bygninger, gjennom skjøtsel, vedlikehold og istandsetting etter kulturminnefaglige retningslinjer
- ❑ tilrettelegger for større tilgjengelighet og opplevelser i landskapet, og som holder verdifulle områder åpne.

Forurensningstiltak

Det kan gis tilskudd til tiltak for å redusere risikoen for erosjon på jordbruksarealer og i vannløp, som reduserer avrenning av næringsstoffer fra jordbruksarealer eller som reduserer forurensende utslipp fra jordbruket til jord, luft og vann.

Forskriften omfatter bl.a. følgende tiltak:

- ❑ utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg, herunder graving av åpne kanaler til erstatning for eksisterende lukka avløp,
- ❑ miljøplantinger og økologiske rensingstiltak,
- ❑ omlegging fra drift med åpen åker til mer miljøvennlig og ekstensiv planteproduksjon på spesielt erosjonsutsatte arealer,
- ❑ særskilte bygningsmessige miljøtiltak i eller i tilknytning til eksisterende driftsbygning eller driftsopplegg

Skogbruket

Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket og Forskrift om tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer omfatter tilskudd til skjøtselstiltak og miljøtiltak hos den enkelte skogeier, samt tilskudd til planlegging og registreringer som vanligvis skjer kommunevis og utføres av skogeierorganisasjoner eller konsulentfirma. Det vil være flere år mellom hver gang det er nødvendig å utføre slike store registreringer og planer. 2002-2005 ble det gitt tilskudd til miljøregistreringer i Follokommunene. Jfr. fylkesmannens plan for midlene skal det i 2009 gis tilskudd til skogbruksplanlegging i våre seks kommuner.

Flerårige tiltaksstrategier

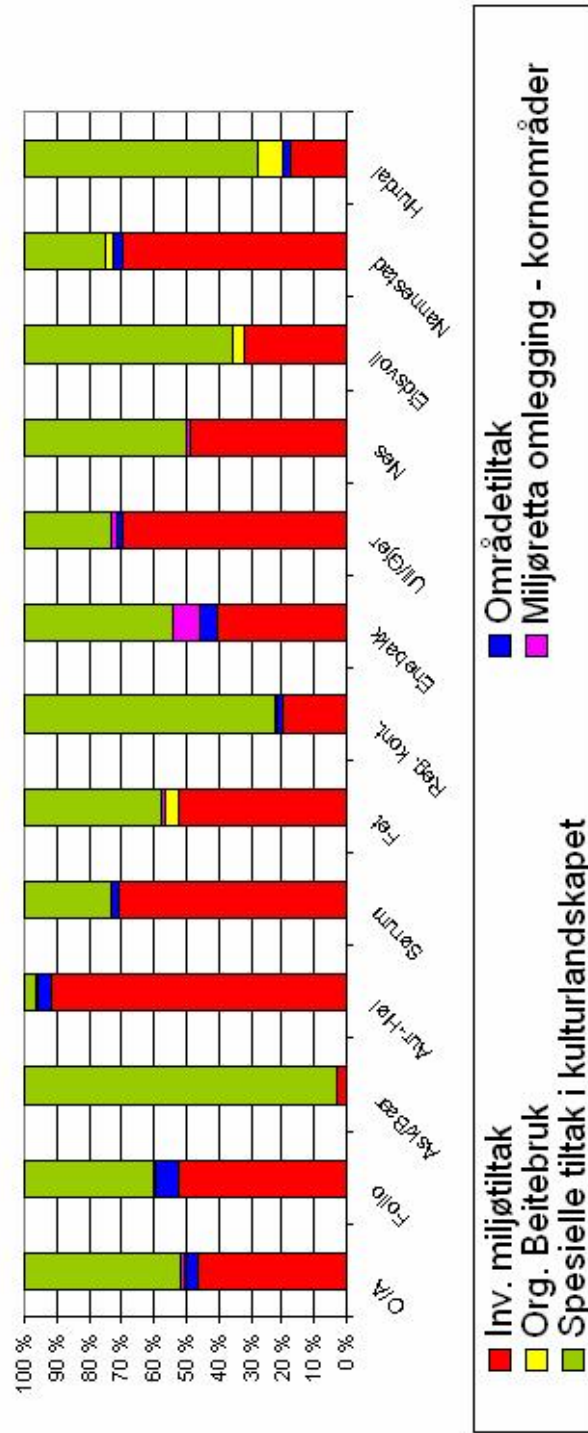
Fylkesmannens fordeling til kommunene skal blant annet skje på grunnlag av en flerårig tiltaksstrategi som utarbeides i den enkelte kommune. Tiltaksstrategien vil være kommunens hovedinformasjon til Fylkesmannen med forslag til økonomiske rammer for ulike formål. Kommunen skal avgi en årlig rapport til Fylkesmannen på status for bruken av midlene. Ved utformingen av tiltaksstrategien skal kommunen ha stor frihet til å prioritere mellom de tiltak som fremgår av forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket og tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket. Av dette følger at fordelingen av innvilgningen på henholdsvis skog- og jordbrukstiltak i et enkelt år kan bli en annen enn rammer som er fastsatt for kommunen. Sett over flere år bør imidlertid bruken av midlene til hovedtiltakene samsvare med

Tildelingen til kommunene skjer på grunnlag av faste kriterier, og disse skal telle 30 %. Kriteriene er totalareal i kommune, dyrket jordbruksareal, antall driftsenheter og antall landbrukseiendommer.

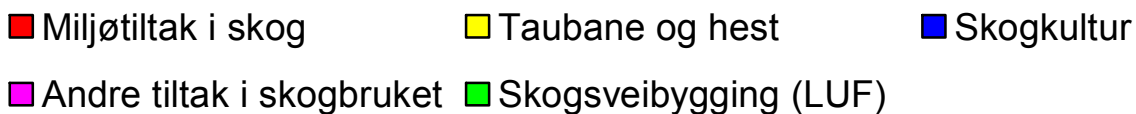
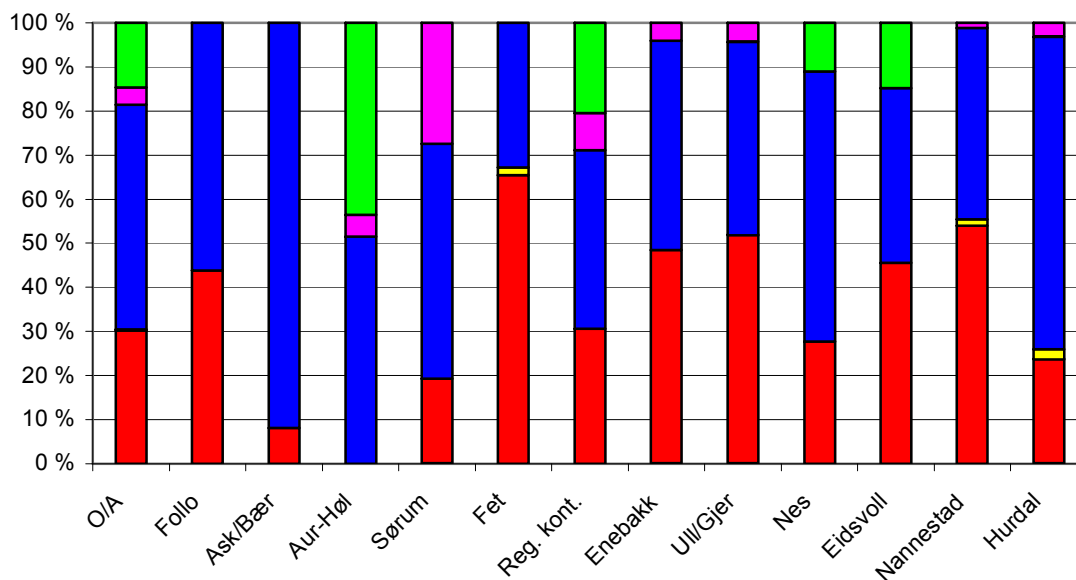
Aktivitetsfremmende kriterier skal telle 70 %. Disse kriteriene er prioriterte vassdrag i henhold til Regionalt miljøprogram og de kommunale tiltaksstrategier.

Landbrukskontoret i Follo har forvaltet midlene samlet for de 6 kommunene og har hatt anledning til å foreta omfordelinger mellom kommunene.

○
Fordeling av SMIL midler 2004-2007

Fordeling av NMSK midler 2004 - 2007

Diagrammene viser hvordan tilskuddene er tildelt etter hovedkategorier. For Follo har tildelingen vært i godt samsvar med strategiene.